

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СХОДУ В УМОВАХ ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ
ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність (напрямок) 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії:
сходознавство»

спеціалізація «Міжнародні відносини та регіональні студії»:
сходознавство

вид дисципліни за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: канд.іст.наук, доц. Тумаков О.І.

1. Навчальний контент:

1.1. Навчальні посібники:

– Тумаков А.И. **Цивилизации Востока в условиях распада колониальной системы и глобализации** // Сравнительная история мировых цивилизаций: учебник / отв. ред.: И. А. Краснова, И. В. Крючков, С. А. Польская. – Ставрополь: Изд-во СКФУ, 2015. С. 269-293. Режим доступа:

http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/11972/2/tumakov_2.pdf

– Тумаков А.И., Чижов А.П. **Новейшая история стран Восточной Азии (1945 – 2000 гг.): Учебное пособие.** Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2001. 180 с. Режим доступа:

<http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/283/2/posobie.pdf>

1.2. Дистанційні курси:

– Тумаков О.І. **Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації та глобалізації.** Режим доступу:

<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2367>

– Тумаков О.І. **Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації та глобалізації.** Режим доступу:

<https://classroom.google.com/u/0/c/NjkxNjAxODQwMDJa?hl=ru>

– Тумаков О.І. **Історія країн Азії і Африки Нового часу: Навчально-методична праця (сертифікат №60/2016 від 04.11.2016).** Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. Режим доступу:

<http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=606>

2. План семінарських занять:

Тема 1. Криза і крах колоніальної системи. Етапи деколонізації

(2 год.).

1. Колоніалізм як всесвітньо-історичне явище. Утворення і розвиток колоніальної системи.
2. «Пробудження Азії» на початку ХХ ст. Перша світова війна та її вплив на Схід.
3. Особливості національно-визвольного руху міжвоєнного періоду (1918–1939 рр.).
4. Друга світова війна і колоніальна система.

Тема 2. Формування «третього світу» та його доля (2 год.).

1. Етапи деколонізації та її наслідки.
2. Проблема вибору шляхів національно-державного розвитку країнами, що звільнилися.
3. Феномен «соціалістичної орієнтації» на Сході. «Національно забарвлений» соціалізм.
4. Геополітичні зміни на межі 1980–1990-х років і доля «третього світу».

Тема 3. Схід і модернізація. Сучасні моделі розвитку азіатських країн. (6 год.).

3.1. Економічна реформа в КНР: специфіка, спрямованість та результати. Китай у сучасному світі – 2 год.

- а) Китай на шляху до сучасної моделі розвитку (1949 – кінець 1970-х років).
- б) Політична боротьба у китайському керівництві після смерті Мао Цзедуна і приход до влади реформаторів.
- в) Початок економічної реформи в КНР. Стратегія та ідеологія реформи. «Соціалізм із китайською специфікою».

г) Специфіка та результати реформи. Політика «відкритості».

д) Китай у сучасному світі.

3.2. Японія на шляху до сучасної моделі розвитку. «Тигри» та «дракони» Східної та Південно-Східної Азії – 2 год.

а) Реформи американської окупаційної адміністрації 1945–1947 рр.

б) «Економічне диво» Японії: витоки, фактори, наслідки.

в) Японська модель розвитку у сучасному світі.

г) «Тигри» та «дракони» Східної та Південно-Східної Азії: спільне та особливе.

3.3. Індія, Іран, Туреччина – 2 год.

а) Індія у пошуках «третього шляху».

б) Антишахська революція 1978–1979 рр. в Ірані та її наслідки.

в) Досвід ісламського розвитку Ірану.

г) Туреччина на шляху до сучасної моделі розвитку.

Тема 4. Сучасні проблеми Сходу (5 год.).

Захист і обговорення творчих завдань.

(Див. перелік творчих завдань)

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післяатестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни

Творчі завдання (науковий доклад з презентацією):

1. Демографічна проблема в країнах Азії і Африки (*по регіонах, наприклад: демографічна проблема в Східній Азії, ... в мусульманських країнах, ... в Чорній Африці*).
2. Продовольча проблема в країнах Азії та Африки.
3. Прикордонна проблема на Сході (*по регіонах*).
4. Локальні конфлікти в Африці.
5. Проблема релігійного фундаменталізму.
6. Мілітаризація країн Азії і Африки.
7. Схід і «розповзання» зброї масового ураження.
8. Урбанізація на Сході та її соціально-політичні наслідки.
9. Регіоналізація на Сході (*по регіонах: мусульманський світ, Східна і Південно-Східна Азія, ...*).
10. АСЕАН в сучасному світі.
11. Хуацяо в Південно-Східній Азії.
12. Феномен Ісламської держави.
13. «Арабська політична весна» та її підсумки.
14. Сирійська криза (*у різних аспектах*).
15. Курдська проблема сьогодні.
16. Міграційний криза 2015 р. у Західній Європі.
17. Мігранти з афро-азіатських країн в США.

4. Завдання для семестрової письмової залікової роботи:

1. Місце і роль країн Сходу в сучасному світі.
2. Крах колоніальної системи, етапи деколонізації.
3. Формування «третього світу» і його доля.
4. Реформи американської окупаційної адміністрації в Японії та їх підсумки.
5. Проблема мирного врегулювання з Японією.
6. «Економічне диво» Японії: фактори і підсумки.
7. Шлях Китаю до його нинішньої моделі розвитку.
8. Соціально-економічні експерименти в КНР кінця 1950-х років: цілі, методи, підсумки.
9. «Культурна революція» в історії КНР.
10. Економічна реформа в КНР: сутність, особливості, підсумки.
11. Тайванська проблема: виникнення і нинішній стан.
12. «Курс Неру» і його доля.
13. Іран: від «білої революції» до революції ісламської.
14. Ісламська модель розвитку: досвід Ірану.
15. Глобалізація і підйом релігійного фундаменталізму.
16. Регіоналізація на Сході.
17. Інтеграційні процеси в ісламському світі.
18. Мусульманський світ сьогодні: проблема єдності.
19. «Арабська весна» і її підсумки.
20. Інтеграційні процеси в Південно-Східній Азії. Створення та діяльність АСЕАН.
21. Феномен хуацяо.
22. Демографічні проблеми сучасної Азії.
23. Демографічні проблеми сучасної Африки.
24. Прикордонна проблема в Африці.
25. Схід і зброя масового ураження.
26. Проблема міграції афро-азіатського населення до Європи.
27. Мігранти з афро-азіатських країн в США.
28. Урбанізація на Сході та її соціально-політичні наслідки.
29. Зародження палестинської проблеми і спроби її вирішення в 20-30-ті роки ХХ ст.
30. Близькосхідна проблема наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
31. Курдська проблема сьогодні.